

Jumalateenistus Nõos P, 29.09.24 kell 11.00, mihkclipäev

Lektsioonid: Ap 12:5–11; Mt 18:1–6,10

Pihikõne: Js 40:31a

Jutlus: Jos 5:13–15

Laulud: 150 (1–3); 341A (1–3, 4); 151 (1–4); 293 (1–3)

Ja kui Joosua oli Jeeriko juures, sündis, et ta tõstis oma silmad üles ja vaatas, ja ennäe, tema ees seisis üks mees, paljastatud mõõk käes. Ja Joosua läks tema juurde ning küsis temalt: „Kas sa oled meie või meie vaenlaste keskelt?” Ja tema vastas: „Ei kumbagi, vaid ma olen nüüd tulnud kui Issanda sõjaväe vürst!” Siis Joosua heitis silmili maha ja kummardas ning küsis temalt: „Mida mu Issand räägib oma sulasele?” Ja Issanda sõjaväe vürst ütles Joosuale: „Võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!” Ja Joosua tegi nõnda.

Tänane pühapäev on sattunud mihkclipäevale. Tavaliselt ma oma teenitavais kogudustes eraldi mihkclipäeva jumalateenistust pidanud pole, kuid täna on põhjust kõnelda inglitest. Liiatigi, kuna jutlusealuses kirjakohas kohtub ingluga ka Iisraeli väepealik Joosua.

Nimi mihkclipäev tuleb teatavasti peaingel Miikaelist, kelle nimepäeva läänekristluses 29. septembril tähistatakse. Ühtlasi tähistatakse seda päeva ka peainglite Gabrieli ja Rafaeli ja kõigi inglite päevana. Nii Miikaelist, Gabrielist kui Raafaelist on Piiblis ka juttu, Raafaelist, tõsi, vaid apokrüüfses Toobiti raamatus.

Inglid on suhteliselt populaarne teema – ka nende inimeste jaoks, kes muidu kiriku asjadest suurt ei tea ega pea. Kõneldakse ju tihti kaitseinglitest. Inglmotiiv kujutavas kunstis on väga armastatud. Ja tuntud lasteraamatutegelase Pipi Pikksuka emagi oli taevas ingel. Inglid on mõnus jututeema ka neile, kes Jumalast või Jeesusest kõnelda ei söanda.

Ka Piiblis kõneldakse inglitest palju ja nii roomakatoliku kui õigeusu kirikus on inglite kohta loodud õpetusi, millega tegeleb teoloogiaharu nimega angeloloogia. Õigeusus tuleks siin nimetada Dionysius Areopagitat ja roomakatoliikluses Aquino Thomast, kelle angeloloogilised kirjutised on õhtumaa kultuuris väga mõjukad (nt populaarne kaitseinglite käsitus pärineb just neilt). Täna mihkclipäeva jutluse ma angeloloogiast palju kõnelda ei jõua, sest ma pole eraldi angeloloogiaga tegelnud. Siiski tahaksin täna inglitega seoses kõnelda kolmel teemal: inglid Piiblis, luterluses ja minu elus.

Vanas Testamendis tuleb vahet teha kahte tüüpi inglitel: (1) üleüldisel olenditel, kes kuuluvad jumalikkude sfääri (nende hulka kuuluvad ka langenud inglid, sh kurat), ja (2) Jumala inglitel, kes Jumalat esindavad (kreekakeelne sõna ἄγγελος tähendabki 'sõnumitoojat' või 'saadikut').

Tuntud näide Jumala inglist on 2Ms 3. peatükis, kus Mooses kohtub põleva põõsa kaudu Jumalaga, kuid 2Ms 3:2 on kirjutatud: „Seal ilmutas ennast temale Issanda ingel tuleleegis keset kibuvitsapõõsast...” Jumala ingel võib teada anda pääsemisest nagu see juhtus Lotiga Soodoma ja Gomorra loos 1Ms 19. Jumala ingel võib ennustada lapse sündi nagu see juhtus Aabrahami ja Saaraga Iisaki sündimise loos 1Ms 18. Jumala ingel võib juhtida üksikisikut või rahvast, võib vahendada prohvetile Jumala sõna. Aga Jumala ingel võib tuua ka hävingut. Ml 3:1 järgi valmistab ingel Jumalale teed: „Vaata, ma läkitan oma ingli ja tema valmistab minu ees teed. Ja äkitselt tuleb oma templi juurde Issand, keda te otsite, ja lepingu ingel, keda te igatsete.”

Meie täna kirjakohas on märgatavad kolm Jumala ingli funktsiooni.

Kõigepealt Jumala ingel kui juhtija ja kaitsja. 2Ms 23:20 annab Issand inglile ülesande Iisraeli rahvast selle kõrbeteekonnal hoida ja juhtida: „Vaata, mina läkitan sinu eel ingli sind tee peal hoidma ja sind viima paika, mille ma olen valmistanud.” Seda võibki tähendada Joosua kohtumine Issanda sõjaväe vürstiga enne Jeeriko vallutamist.

Teiseks annab meile sõnumi Joosua kohatud ingli paljastatud mõõk. See viib mõtted 1Ms 3:24 mainitud keerubitele ja tuleleegina sähvivale mõõgale, et keerubid valvaksid patuste inimeste eest elupuu teed. Seega on inglid ka Jumala sõdurid, kes hoiavad mõõga jõul patuseid inimesi tagasi Jumala teedelt, kuid aitavad sinna Jumala soosikuid.

Ja kolmandaks viitab Joosuaga kohtunud ingel ka Issanda pühale juureolekule. Ütleb ta ju Joosuale: „Võta jalatsid jalast, sest paik, kus sa seisad, on püha!” Kohe meenub juba mainitud Moosese kohtumine Jumala ingluga põleva põõsa kaudu, kus ingel samuti käsib Moosest austada Jumala pühadust ja kingad jalast võtta.

Kui kõnelda inglitest Uues Testamendis, siis võib öelda, et ka siin võib vahet teha inglitel kui üleinimlikel olenditel, kes kuuluvad jumalikku sfääri, ja Jumala inglitel, kes Jumalat otseselt esindavad.

Jumala inglitel on tuntud roll Jeesuse sünni ning tema ülestõusmise ja taevamineku juures. Samuti nimetatakse ingleid osalistena Viimsel Kohtupäeval: nt kohtumõistmise väljakuulutajate (Mt 24:31) ja Kohtumõistja abiliste rollis (Mt 13). Hb 1:14 nimetatakse ingleid teenijateks vaimudeks, „läkitatud abistama neid, kes ükskord pärivad pääste“. Rohkesti mainitakse ingleid eri funktsioonides Ilmutusraamatus. Siiski võtab Ilm 22:8j hästi kokku inglite tähenduse Uues Testamendis: „Ja kui ma [Johannes] seda olin kuulnud ja näinud, siis ma heitsin maha ingli jalge ette, et kummardada teda, kes mulle seda näitas. Ja tema ütles mulle: „Vaata, ära tee seda! Sest ma olen sinu ning prohvetite, su vendade, ja nende kaassulane, kes selle raamatu sõnu alal hoiavad. Kummarda Jumalat!” Niisiis on Jumala ingel Uues Testamendis usklike inimeste vaimne kaaslane.

Võiks öelda, et selliselt aluselt lähtub inglitesse suhtumine ka protestantluses ja kitsamalt luterluses. Täiesti selgelt on luterlik õpetus vastu inglite austamisele. 1537. aastast pärinevate usutunnistuskirjade, dr Martin Lutheri kirjutatud Schmalkaldeni artiklite teises artiklis kõneldakse inglitest seoses pühakute poole palvetamisega. Tsiteerin: „Ja olgugi, et inglid taevas meie eest paluvad (nagu ka Kristus ise), samuti maa peal elavad või võib-olla ka taevas elavad pühakud, ei järeldu sellest ikkagi, et me peaksime palves inglite või pühakute poole pöörduma, neid kummardama, nende auks paastuma, pühi ja missat pidama, ohverdama, kirikuid, altareid rajama, jumalateenistusi sisse seadma ning neid muul viisil teenima, oma kaitsjaks pidama, neilt kõiksugu abi ootama ja igäuhele neist teatud valdkonna omistama, nagu paavstlased seda õpetavad ja teevad. Sest see on ebajumalateenistus ja selline austus kuulub üksnes Jumalale, sest sa võid kristlase ja vaga inimesena maa peal minu eest palvetada, ja mitte ainult ühes, vaid kõiksugu hädades, aga ma ei pea sind seepärast veel kummardama, sinu poole palvetama, pühi pidama, paastuma, ohverdama, sinu auks missat pidama ja oma usku õndsuse saavutamiseks sinu peale panema. Mul on võimalus sind ka muul viisil Kristuses austada, armastada ja tänada.“

Samas pole protestantlik vagadus sugugi vastu põhimõttele, et inglid on Jumala saadikud. Mõelgem kasvõi ilusatele jõululauludele, milles kõneldakse inglitest tänu ja hardusega.

Ka mulle meeldib inglitest mõelda kui abilistest, kelle Jumal on inimestele nende elus appi saatnud. Mul isiklikult on olnud elus momente, mil on juhtunud midagi imepärast. Ühest küljest on tegu õigel ajal õiges kohas olevate inimestega, teisest küljest aga tundub nende ilmumine ja abivalmidus üleloomulik ja viib mõtted inglitele, keda armuline Jumal on appi saatnud.

Elasin üle kahekümne aasta tagasi läbi autoavarii, millest pääsesin kriimustusteta ja suuremate sekeldusteta. Sõitsin algaja autojuhina sügise esimese ja ootamatu lumesaju tõttu libedaks muutunud maanteel ette ühele suurele veoautole. Minu auto kaotas tagaotsa. Ent kui piruett ja kokkupõrge olid läbi, leidsin end oma autos ja auto seisis ilusti tee ääres. Minu taga oli vilkuritega politseiauto ja politsei ei pahandanud minuga üldse. Keegi oli juba välja kutsunud puksiirauto ja see tuli ruttu. Kuni puksiiri saabumiseni sain istuda samuti õnnetuskohal peatunud soojas autos, kuhu mind kutsus mu auto taga peatunud noormees, kes mind isegi lohutas. Õnnetus oli suur, kuid tunne selle järel polnud sugugi rusuv, sest korraga oleks juskui Jumal ise mulle mu ligimeste näol abi saatnud. Mulle meeldib selliseid ligimesi nimetada ingliteks.

Samuti meeldib mulle nimetada ingliteks inimesi, kes on pühendunud mõnele tööloigule kirikus – palumata ning tasu ja tunnustust ootamata. Nad pole sellised töötegijad, keda on otsitud, leitud ja seejärel palgatud või vabatahtlikule tööle kutsutud, vaid nad on oma teenimisvaldkonna ise üles leidnud ja täidavad seda armastusest Jumala vastu. On siis tegu misjonitööga oma kodukohas, nt koguduse infot levitades, abiga kiriku kaunistamisel või palvuste korraldamisel. Inimesed, kes selliseid asju teevad on samuti inglid: ühest küljest pole nad mingid vaimsed olendid, sest tean nende perekondi ja elulugu; teisest küljest on nende töö justkui kõrgem igapäevasest inimlikust

rassimisest – see on otsekui ülalt antud.

Piiblist jäeldub, et meie ümber on lisaks nähtavale, materiaalsele maailmale ka nähtamatu, mittemateriaalne maailm. Hea on mõelda, et see nähtamatu ja suuresti tundmatu maailm pole meie suhtes siiski ainult vaenulik, vaid selles on ka meid toetavad jõud. Jeesus Kristus on maailma ära võitnud. Seetõttu peavad vaenulikud jõud Kristusesse uskuvaist inimestest lahti laskma ja neile võidu andma. Seda võitu aitavad meile tuntavaks teha ka Jumala inglid!

Aamen.